

Konference Právo ve veřejné správě: Trestní represe zastupitelů se zostřuje, většinou nedůvodně

Hned několik témat k diskusi přinesl zástupcům státní správy a samosprávy letošní čtvrtý ročník konference Právo ve veřejné správě 2015, která se konala 3. a 4. listopadu v Praze a jejímž mediálním partnerem byl časopis Moderní obec. S účastníky přijeli i tentokrát diskutovat nejen odborníci působící ve veřejné správě, ale také advokáti či akademici.

Například prof. Ing. Vladimír Smejkal, CSc., LL.M., na konferenci osvětlil, které povinnosti vyplývají pro orgány veřejné moci ze zákona o kybernetické bezpečnosti. Advokát **JUDr. Jakub Kříž, Ph.D.**, se zase zabýval aktuálním stavem naturálních restitucí církevního majetku. Na právní otázky související s nezákonným skončením služebního poměru odpovídal advokát a spoluautor komentáře k zákonu o státní službě **JUDr. Ladislav Smejkal, JUDr. Tomáš Horáček, Ph.D.**, z Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze účastníkům poradil, jak správně uzavírat smlouvy, a náměstkyně ministryně školství **Mgr. et Mgr. Dana Prudíková, Ph.D.**, poodhalila aktuální otázky školské legislativy.

NEZNALOST ZÁKONA NEOMLOUVÁ

Svůj prostor na konferenci však dostalo i trestní právo. Trestněprávní odpovědnost zastupitelů, kterých je v České republice zhruba šedesát tisíc, se zabýval **JUDr. Petr Toman**, advokát a člen prezidia Unie obhájců. Obsah svého pojednání předznamenal několik dní před konferencí, když v rozhovoru pro portál Právní prostor.cz uvedl, že »z podávání trestních oznámení se stal málem národní sport a z udavače hrdina bojující se zločinem, zejména s korupcí«.

Jedním ze základních atributů trestného činu je protiprávnost jednání, byť nikoli každé protiprávní jednání musí být nutně posouzeno jako trestný čin. »Je nezbytné, aby zastupitelé a všichni ostatní, kdo působí ve veřejné správě, věděli, jaké jsou jejich povinnosti, protože právě jejich porušení má za následek protiprávnost jednání,« uvedl Petr Toman. Pramenů těchto povinností je celá řada, od ústavněprávních dokumentů přes zákony až k vyhláškám a nařízením platným v konkrétní obci. Dbát při svém jednání musí zastupitelé i statutů obcí a usnesení zastupitelstev a rad obcí.

»Čím více usnesení je v obci přijato a čím více si zastupitelé uloží povinnosti, tím větší je zde prostor pro jejich porušení,« doplnil advokát a současně upozornil na častou rozpornost usnesení. Zastupitelé se tak mohou dostat do situace, že ať se v konkrétní situaci zachovají jakkoli, bude

jejich jednání posouzeno jako rozporné s tím či oním pramenem povinností. I pro ně samozřejmě platí zásada, že neznalost zákona neomlouvá.

STATISTIKA, KTERÁ MRAZÍ

Nejčastěji bývá jednání zastupitelů kvalifikováno jako trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 trestního zákoníku a porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 a 221 trestního zákoníku.

Petr Toman s odvoláním na statistiku zpracovanou Uníí obhájců a dostupnou v jejím stanovisku č. 3/2015 (stanovisko je dostupné na <http://www.uocr.cz/stanovisko-unie-obhajcu-cr-c-32015-k-trestnimu-stihani-zastupitelu-mest-a-obci/>) upozornil na vzrůstající počet trestních řízení a stíhaných zastupitelů. Zatímco ještě v roce 2010 bylo obviněno pět zastupitelů, v roce 2013 jich bylo stíháno už 78. Zajímavá jsou i další čísla: 57 % dosud ukončených trestních řízení dopadlo jinak než výrokem o vině obžalovaného zastupitele. Ve většině případů tak bylo zrušeno usnesení o zahájení trestního stíhání, trestní řízení bylo zastaveno či skončilo zproštěním obžaloby soudem. Tato trestní řízení byla neoprávněně vedena v souhrnu proti 77 % zastupitelů.

Uvedené statistiky podle Petra Tomana dokládají znepokojující trend zvyšující se trestní represe zastupitelů při současném zjištění, že více než polovina všech trestních řízení je vedena nezákonně. Výkon funkce zastupitele označil Toman doslova za »adrenalinový zážitek« – a byť většina trestních řízení nakonec skončí ve prospěch zastupitele, stojí je mnoho peněz, ale také energie a nervů, utrpí i jejich dobrá pověst. A to jim už nikdo nevrátí.

JAK ODEJÍT Z FUNKCE NEPOSKVRNĚN

Přednášku Petr Toman shrnul do několika doporučení. Pokud se jich zastupitelé přidrží, zvýší svoje šance na vyvážnutí z funkce s »čistým štítem«.

Zastupitelé proto mají:

■ dodržovat všechny zákony, podzákoné právní předpisy, usnesení a další direktivy;

Advokát Petr Toman se zabýval trestněprávní odpovědností zastupitelů.

- jednat s péčí řádného hospodáře (§ 159 odst. 1 občanského zákoníku);
- rozlišovat mezi výkonem pravomoci zastupitelstva, rady a starosty;
- veškeré podklady pokud možno zveřejnit;
- přibírat advokáty, znalce a další odborníky;
- odůvodňovat všechna svá rozhodnutí;
- věnovat se problematice dostatečně dlouho;
- schovávat si všechny související materiály k rozhodnutím alespoň 10 let;
- nepřehlížet, když někdo říká, že »je to špatné«.

Petr Toman připomněl, že výše řečené v zásadě poživá platnosti také pro trestní odpovědnost úředníků, ať se na správě věcí veřejných podílejí jakkoli.

Celou přednášku Petra Tomana si můžete přečíst v právním informačním systému CODEXIS a na portále Právní prostor.cz. Tam naleznete v průběhu podzimu stylizované přepisy vystoupení i ostatních přednášejících.

A jak se konference líbila samotným účastníkům? »V dnešní době je různých odborných seminářů a diskusních fór až přemíra. Konference Právo ve veřejné správě je však jen jedna. Mohu-li jako advokát zabývající se problematikou veřejnoprávních korporací posoudit, tato konference je jednoznačně co do výběru a odbornosti špičkových přednášejících a diskutujících právníků nejkvalitnější. Navíc každý její ročník reaguje výběrem témat na aktuální dění,« zhodnotil konferenci jeden z jejích každoročních účastníků Karel Fischer. ■

KLÁRA ŠVANDELÍKOVÁ

šéfredaktorka právního portálu Právní prostor.cz